

MANIFEST ZA EVROPSKO ZDRAVSTVENO UNIJO

Preambula

Leta 2020 je Evropo zajel neviden virus ter povzročil na stotisoče smrtnih žrtev in hudo invalidnost številnih ljudi. Gospodarstvo se je sesulo, zato so morale vlade posredovati na načine, ki si jih ne bi bili mogli predstavljati.

To ne bo zadnja pandemija. Pojavile se bodo tudi številne druge nevarnosti za zdravje, vključno z učinki podnebnih sprememb, protimikrobno odpornostjo in še veliko več. Ne moremo še naprej živeti kot prej. Svoje družbe moramo zaščititi, vendar na načine, ki so sorazmerni nevarnostim, ki jim grozijo. Pozdraviti moramo jasno izjavo predsednice Evropske komisije dr. Ursule von der Leyen v njenem govoru o stanju Unije septembra 2020, v katerem je poudarila potrebo po oblikovanju močnejše evropske zdravstvene unije na podlagi nedavnih prizadevanj Evropske komisije za ukrepanje v zvezi s čezmejnimi nevarnostmi za zdravje.

Vlade držav članic Evropske unije so se v nadaljnjih pogodbah zavezale k visoki ravni varovanja zdravja ljudi.¹ V Listini o temeljnih pravicah so se zavezale k človečnosti, dostojanstvu in solidarnosti.² V ciljih trajnostnega razvoja so se zavezale k trajnostni prihodnosti za vse. Kot članice so vse zavezane tudi Ustavi Svetovne zdravstvene organizacije. Vendar ti zaščitni ukrepi za zdravje sami po sebi ne zadostujejo.

Spodaj podpisani kot evropski državljani pozivamo svoje politične voditelje, naj se skupaj sestanejo v Evropskem svetu in na Konferenci o prihodnosti Evrope, da naredijo naslednji korak in se zavežejo k ustanovitvi evropske zdravstvene unije.

Cilji

Evropska zdravstvena unija:

- a) si bo prizadevala za zdravje in dobro počutje vseh Evropejcev, pri čemer ne bo nihče zapostavljen;
- b) bo okrepila **solidarnost** znotraj držav članic in med njimi na podlagi načela progresivnega univerzalizma z zagotavljanjem podpore, vključno s splošnim zdravstvenim varstvom za vse, vendar s posebnim poudarkom na potrebah prikrajšanih;
- c) bo zagotovila **okoljsko trajnost** s sprejetjem evropskega zelenega dogovora³ in prednostno obravnavo ukrepov za spodbujanje načela »eno zdravje«, ki naše zdravje povezuje z zdravjem živali in rastlin, s katerimi si delimo ta planet;
- d) bo zagotovila **varnost** vsem Evropejcem, s tem ko jih bo zaščitila pred največjimi nevarnostmi za zdravje in ranljivostjo, ki nastaja zaradi negotovega življenja;
- e) omogočila **vsem, da se bo slišal njihov glas**, tako da se bodo politike, ki vplivajo na njihovo zdravje, ustvarjale z njimi, in ne zanje.

Politike in drugi ukrepi

Te cilje je mogoče doseči na številne načine:

¹ Člen 168 PDEU <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

- a) status **zdravstvene politike** v evropskih pogodbah se bo okreпил z določbami o evropski zdravstveni uniji, vključenimi v člena 2 in 3 revidirane Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki Evropski uniji dajejo izrecno pristojnost za ukrepanje na področju zdravstvene politike;
- b) **glas državljanov Evrope**, ki ga bodo izrazili njihovi predstavniki v Evropskem parlamentu, bo močnejše slišan;
- c) ob priznavanju čezmejne narave številnih nevarnosti za zdravje bo revidiran regulativni okvir za **nevarnosti za zdravje**, vključno s predlagano ustanovitvijo organa za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA), okrepljenimi mehanizmi za zagotavljanje zadostne oskrbe v nujnih primerih, da se omogoči hitra objava dosledno opredeljenih zdravstvenih podatkov (vključno z okrepljenimi vlogami Eurostata in Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) v tesnem sodelovanju z državami članicami) za krepitev mehanizmov za hitro pridobivanje natančnih in zaupanja vrednih dokazov iz raziskav in prakse ter za preprečevanje groženj, ki jih predstavljajo »lažne novice«;
- d) dejavnosti Evropske unije na področju **zdravstvenih raziskav** se bodo razširile z izboljšanim zdravstvenim programom znotraj programa Obzorje Evropa, ustanovitvijo evropske ustreznice ameriške Agencije za napredne biomedicinske raziskave in razvoj (BARDA), okrepljeno Evropsko agencijo za zdravila (EMA) in drugimi ukrepi za spodbujanje raziskovalnega sodelovanja v vsej Evropi;
- e) ob zavedanju pomena **delovne sile v zdravstvu** bodo Evropska unija in države članice sodelovale pri odpravljanju neenakomerne porazdelitve zmogljivosti delovne sile v zdravstvu v Evropi, zagotavljal podpora regijam, ki imajo težave pri privabljanju zdravstvenih delavcev, ter spodbujale usposabljanje in izobraževanje zdravstvenih delavcev v skladu s skupnimi standardi, skupaj z ukrepi za zaščito pravic zdravstvenih delavcev, vključno tistih iz drugih delov sveta;
- f) ob priznavanju koristi evropskega sodelovanja na področju **redkih bolezni** se bodo okrepili ukrepi za podporo tistim, ki so jih te bolezni prizadele;
- g) ob priznavanju globalne narave številnih nevarnosti za zdravje bo EU razvila **globalno zdravstveno politiko** v sodelovanju z ZN in njihovimi specializiranimi agencijami ter zlasti okrepljeno Svetovno zdravstveno organizacijo in drugimi večnacionalnimi organizacijami, ki prispevajo k zdravju, da bi dosegla cilje trajnostnega razvoja, povezane z zdravjem.

Načela

Vse zdravstvene politike bodo temeljile na vrsti načel:

- a) prednost ukrepov, ki vsem Evropejcem zagotavljajo **dobro počutje ter daljše in bolj zdravo življenje**;
- b) **previdnost, sorazmernost in dostojanstvo** ob spoštovanju **temeljnih pravic**, vključno z enakostjo na vsakršni podlagi, vključno s spolom, raso, barvo kože, etničnim ali socialnim poreklom, genetskimi značilnostmi, jezikom, vero ali prepričanjem, političnim ali drugim

mnenjem, pripadnostjo narodni manjšini, premoženjem, rojstvom, invalidnostjo, starostjo, narodnostjo ali spolno usmerjenostjo;⁴

- c) spoštovanje regionalnih in nacionalnih razlik pri oblikovanju in določanju prednostnih nalog politik ob upoštevanju različnih okoliščin in pri njihovem izvajanju ob upoštevanju načela **subsidiarnosti**;
- d) **solidarnost** znotraj držav članic in med njimi ter z ostalim svetom z ukrepi za zaščito njihove sposobnosti zagotavljanja varnih in učinkovitih zdravstvenih storitev. Nihče ni varen, dokler niso vsi varni.

Evropa je 9. maja 2020 obeležila 70. obletnico Schumanove deklaracije, ki je utrla pot Evropski uniji. Zgodovina Evrope prek sedmih desetletij kaže, da so velike spremembe redko hitre ali enostavne. Naj nas navdihnejo besede Roberta Schumana: Zdravja na svetu „...ni mogoče zagotoviti brez ustvarjalnih prizadevanj, sorazmernih z nevarnostmi, ki ga ogrožajo“.

⁴ Člen 21 Listine o temeljnih pravicah